

Ruoktu ja bearaš

Kela[®]

Mánnábearraša ovddut ja ássama
doarjagat

Oanehaččat ja čielgasit

Sisdoallu

Ruoktu ja bearáš	1
Doarjja mánnábearrašiidda	2
Gii sáhhtá oažžut mánnábearrašiid doarjagiid?	2
Ovdal go mánná riegáda	2
Go mánná riegáda	4
Doarjja adopterenvánhemiidda	5
Áel-koarta	6
Mánnálassi	6
Mánáiddikšuma doarjagat	6
Jus mánná buohccá	8
Ealihandoarjja	9
Ohcan ja máksin	10
Doarjja ássamii	11
Gii sáhhtá oažžut almmolaš ássandoarjaga?	11
Olugo sáhtát oažžut almmolaš ássandoarjaga?	12
Ássandoarjaga rehkenastin	14
Ohcan ja máksin	15
Áel bálvala	16
Almmut nuppástusain	17
Nuppástusaohcan Áel mearrádussii	17
Oktavuodadieđut	17

Ruoktu ja bearaš

Dán brošyras mitaluvvo, makkár ruđalaš doarjaga Áel addá mánnábearrašiidda ja ássamii.

Mánnábearraša doarjagat gullet buot mánnábearrašiidda. Ássama doarjagiidda váikkuhit earret eará sisabođuidd mearri, ja daid ožžot dušše smávva dietnasa olbmot.

Áel mieđiha doarjaga dušše ohcamuša vuodul, nuba buot doarjagiid galgá ohcat Áel:as. Sáhtát ohcat doarjagiid nehtas dahje ohcanskoviiguin.

 www.kela.fi/asiointi

Áel doarjagiid ákkat leat meroštallojuvvon lagas. Go Áel mearrida doarjagiid mieđiheamis, juohke ohcci eallindilli gieđahallo persovnnalaččat.

Ohcciid eallindilli doarjaga dárbu. Dan dihtii maiddáid doarjagiid mearri molsašuddá.

Dán brošyras mitaluvvojit váldoassái mánnábearrašiid doarjagiin ja ássandoarjagis jagi 2017. Mielde eai leat buot doarjagiid ovttaskas áššit.

Doarjagiid dárkilis mearit ja sisaboahtoráját leat sierra mildosis, **Man sáhtát printet nehtas www.kela.fi/lapsiperheet ja www.kela.fi/asumistuki dahje bivdit Áel doaimmahagas.**

Lassidieđut bálvalusas

Eará ruoktot ja bearrašii gullelaš doarjagat leat ovdamearkan:

- buohcamii gullelaš buhtadusat
- doarjagat, maid stuđeanttat ožžot
- vearjogeatnegasa ožžon doarjagat
- bargguhisvuodadorvu.

Dát leat buktojuvvon ovdan iežas brošyrain.

Mánnábearrašiidda dehálaš gieldda bálvalusain, dego beaivedivššus, skuvllas ja láigovisttiin, oaččot dieđu iežat gieldda fierbmiesiidduin dahje gielddadoaimmahagas. Dearvvašvuodadivššus oaččot dieđu iežat gieldda rávvehagas ja dearvvašvuodaguovddázis.

Doarjja mánnábearrašiidda

Áel máksá ruđalaš doarjaga mánnábearrašiidda eatni áhpehisvuođa rájes. Áel doarjagiin vanhemat sáhttet leat mánáideasetguin dehálaš vuosttas mánotbajiid áigge. Maŋnelis Áel doarju máná divššu ja mánás šaddan goluid.

Áel doarjagat mánnábearrašiidda leat:

- etniiddoarjja
- vanhemiidbeaiveruđat
- mánáidruhta
- mánáiddikšuma doarjagat
- buohcci ja lámis máná doarjagat
- ealihandoarjja

Vánhemiidbeaiveruhta almmolaš namma doarjagiidda, mat leat:

- etniidruhta
- sierraetniidruhta
- áhčiidruhta
- vanhemiidruhta.

Gii sáhtttá oažžut mánnábearrašiid doarjagiid?

Sáhtát oažžut Áel mánnábearrašiid doarjagiid, go gulat Suoma sosiáladorvvui ja ásat fásta Suomas. Muhtumin doarjagiid sáhttet oažžut maiddá earát olbmot, geat barget Suomas.

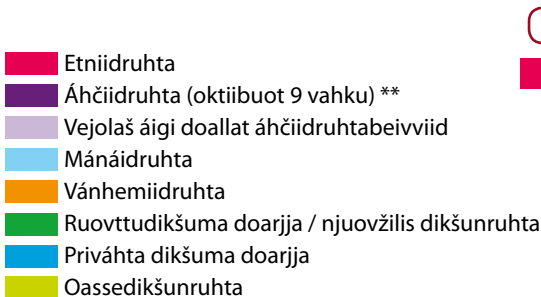
Jus leat ássanolgoriikkain dahje fárremin olgoriikii, dárkkis Áel:as sosiáladorvvut. Fárren Supmii dahje Suomas eret váikkuha Áel máksán doarjagiidda.

Ovdal go máná riegáda

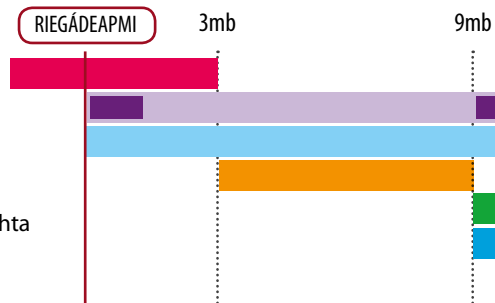
Áhpehisvuođaduodaštus

Jus jáhkát leat áhpeheapmin, váldde oktavuođa gieldda etniidrávvehahkii. Etniidrávvehaga bálvalusat leat nuvtttá. Oaččot rávvehagas buriid ráđiid áhpehisáiggis ja riegádahttima várás.

BEARAŠ-OVDDUT 1. MÁNÁ RIEGÁDETTIIN JA ŠATTADETTIIN

**sáhtttá dollot osiid mielde

Lassin rávvehagas čuvvojuvvo eatni ja ogi dearvvašvuodadili.

Eadni galgá fitnat doaktárdárkkistusas áhpehisvuoda álggus ovdal viđat áhpehisvuodamánus. Dárkkistusas oaččot áhpehisvuodaduodaštusa. Dárbbášat duodaštusa go ozat doarjaga Áel:as

Etniiddoarjja

Sáhtát ohcat etniiddoarjaga, go áhpehisvuolta lea bistán 5 mánotbaji. Sáhtát válljet etniidpáhka dahje 140 euro vearuhis ruhtasupmi. Etniidpáhkas leat njuoratmáná biktasat ja dikšundárbašat.

Etniidruhta

Eadni báhcá etniidlupmui mañimustá 30 árgabeaivvi ovdal rehkenastojuvvon riegadahttináiggi. Dalle eadni oažžu etniidruđa. Ruhta máksojuvvo 105 árgabeaivvi dahjege sulaid 4 mánotbaji.

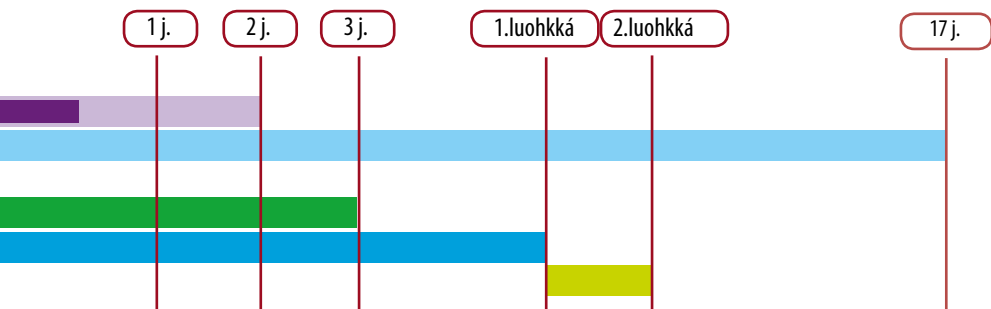
Eadni sáhttá báhcit etniidlupmui áramustá 50 árgabeaivvi ovdal rehkenastojuvvon riegadahttináiggi. Eadni oažžu dalle etniidruđas árabut.

Oza etniidruđa mañimustá 2 mánotbaji ovdal riegadahttima.

Muitte almmuhit bargoaddá etniidluomus 2 mánotbaji ovdal dan álggaheami.

Sierraetniidruhta

Juos gárttat barggustat áitatvuložin suonjardeapmái, kemikálaide dahje njoammudávddaide, sáhtát báhcit eret barggus dalánaga, go áhpehisvuolta lea gávnnavuvvon. Dan áiggis oaččut sierraetniidruđa.

Go mánná riegáda

Máná riegádeami maŋŋá eadni ja áhčči beassaba leat mánáin ruovttus.

Áel máksá dán áigge ruđalaš doarjaga, mii dorvvasta bearraša boaduid.

Etniidruhta

Mana riegádeami maŋŋá eatni etniidluopmu joatkašuvvá sullii 3 mánotbaji. Etniidruhta máksojuvvo eadnái dán áigge.

Áhčiidruhta

Áhčči sáhttá doallat friija eanemustá 54 árgabeaivvi dahje sullii 9 vahku. Das 1 – 18 árgabeaivvi dahje 3 vahku son sáhttá leat ruovttus oktanaga etniin.

Loahppa friijabeivviid sáhtát doallat dan maŋŋá, go vanhemiidruhta lea nohkan. Sáhtát doallat friddja hávil dahje juohkit dan osiide.

Juos leat doallán jo 18 árgabeaivvi friddja, de sáhtát doallat vel 36 árgabeaivvi.

Jos it leat vel doallan olláge friddja, sáhtát doallat visot 54 árgabeaivvi friddjan.

Áhčiidluopmu dollojuvvo, ovdal go mánná lea 2 jagi. Áhčiidluomu áigge oaččut Áel:as áhčiidruđa

Oza áhčiidruđa maŋimustá 2 mánotbaji siste das go mánná lea deavdán 2 jagi.

Almmut bargoadái áhčiidluomus
2 mánu ovdal luomu álgima.
Juos du luopmu lea eanemusat
12 árgabeaivvi, de almmut das bargoadái
ovtta mánotbaji ovddalgihitii.

Jeara lasi bálvalannumis
020 692 206

Vánhemiidruhta

Vanhemiidlupmui sáhttá báhcit juobá goabbá vanhemiin. Soai sáhttiba leat luomus maiddái vurrolagaid. Vánhemiidluopmu bistá 158 árgabeaivvi dahjege sullii jahkebeali.

Áel máksá vanhemiidluomu áigge vanhemiidruđa

Go vanhemiidruhta nohká, de mánná lea sullii 9 mánotbaji boaris. Juos bearraš oazžu jumežiid, de Áel máksá vanhemiidruđa vel 60 árgabeaivve.

Eadni galgá fitnat doaktára
dárkkisteamis riegádahttima maŋná ja
doaimmahit Áel:ii
maŋnedárkkistanduodaštusa.
Áel dárbbáša duodaštusa, vai sáhtttá
máksit váhnemiidruđa.

Oza váhnemiidruđa mánotbaji ovdal
luomu álggaheami.

Vánhemat sáhttiba bargat maiddái
oasseáigebarggu ja dikšut mana
vurrolagaid. Dán áiggis Áel máksá
oassevánhemiidruđa goabbáige.

Man olu doarjaga oažžu?

Etniidruhta, sierra etniidruhta,
áhčiidruhta ja váhnemiidruhta
rehkenastojuvvo seammá láhkai.
Dat doarjagat rehkenastojit dábálaččat
bargoboađuid mielde.

Doarjja lea alo unnit go bálká,
dábálaččat sullii 70 % boađuin.

Rehkenastte iežat doarjaga meari
rehkenastinbálvalusas:
www.kela.fi/laskurit

Doarjja máksojuvvo árgabeivviin
(daidda gullá maid lávvardat).

Juos oaččut vánhemiidluomu áigge
bálkká, de Áel máksá beaiveruđaid du
bargoaddái.

Doarjagii váikkuha maiddái dat,
juos leat studeren dahje buohcan
dahje leamaš bargguheapmin.
Unnimus doarjja lea sulaid 600 euro
mánus. Ovdamearkka dihte studeanta
oažžu dien mađe doarjaga.

Vánhemiidbeaiveruđat leat vearuvuloš
boađut. Vearru gessojuvvo vearrogoartta
mielde.

Bargái čoaggana ealáhat ja jahkeluopmu,
go son lea etniidluomu, áhčiidluomu
dahje vanhemiidluomu.

Jeara rá i fierpmis
Áel-Gádjás
www.kela.fi/kysykelasta

Doarjja adopšuvdnavánhemiidda

Áel doarju adopšuvdnamána vánhemiid
measta seamma láhkai go biologalaš
vánhemiid. Adopšuvdnavánhemat eaba
goittotge sáhte oažžut etniidruđa,
muhto soai sáhttiba oažžut guhkit
vánhemiidruhtabaji. Vánhemiidruhta
máksojuvvo dan beaivvi rájes,
go oaččut adopšuvdnamána dikšui.
Adopšuvdnamána áhčči sáhtttá doallat
áhčiidluomu seamma eavttuiguin go
earáge áhčit.

Juos adopteret máná olgoriikkas, de
sáhtát ohcat Áel:s doarjaga goluide,
mat bohtet adopšuvnnas.

Áel-koarta

Go mánná riegáda Suomas, diehtu das manná buohcceviesus njuolggá álbmotregistarii ja doppe Áel:ii.

Mánná oažžu persovdnadovddaldaga. Nammaaddima manjá Áel-koartta dahjege buohcoadjogartta.

Mánáidruhta

Áel máksá juohke mánás mánáidruđa dan mánotbaji lohppii, go mánná deavdá 17 jagi.

Mánáidruhta máksojuvvo mánáid meari mielde.

- vuosttas mánás 94,88 e/mb
- nuppi mánás 104,84 e/mb
- goalmát mánás 133,79 e/mb
- njealját mánás 153,24 e/mb
- viđát ja juohkáhaš čuovvovaš mánás 172,69 e/kk.

Oktofuolaheaddji oažžu bájádusa, mii lea 48,55 euroa mánus juohke mánás.

Mánáidruhta lea vearuhis sisaboahu. Mánnálassi máksojuvvo dábálaččat eadnái dahje áhččái dahje eará fuolaheaddjái

Sáhtát ohcat mánáidruđa juogo sierra dahje seammás, go ozat vanhemiidbeaveruđaid.

Mánáidrikšuma doarjagat

Vánhemiidluomu manjá sáhtát

- dikšut máná ruovttus ja oažžut ruovttudikšundoarjaga
- ordnet mánáii priváhta beaivedivššu ja oažžut ruovttudikšun- dahje priváhta dikšundoarjaga
- bargat eanemustá 30 diimmu vahkus ja oažžut njuovžilis dikšunruđa
- bidjat máná gieldda beaivedikšui.

Dikšunluopmu

Vánhemiidluomu manjá juobbá goabbá vanhemiin sáhtá báhcit dikšut máná bálkkáhis dikšunluopmui dassáziin go mánná deavdá 3 jagi.

Almmut bargoaddái dikšunluomus
manjimustá 2 mánotbaji ovdal
dan álgima.

Ruovttudikšundoarjja

Ruovttudikšundoarjaga sáhtát ohcat, jus
vuollái 3-jahkásaš máná dikšojuvvo
ruovttus. Dikšu sáhtttá leat maiddá
muhtun eará, nugo áhkku dahje áddjá
dahje bálkáhuvvon dikšu.

Ruovttudikšundoarjaga ii sahte oazžut,
juos máná lea gieldda beaivedivššus.

Ruovttudikšundoarjagii gullá
dikšunruhta ja dikšunlassi.

Oanádus e/mb oaivvilda
euro mánotbajis

Dikšunruhta lea

- 338,34 e/mb ovttá vuollái 3-jahkásaš
mánás
- 101,29 e/mb juohke eará vuollái
3-jahkásaš mánás
- 65,09 e/mb badjel 3-jahkásaš vuollai
skuvlaahkásaš mánás.

Dikšunlasi oazžu dušše ovttá mánás,
ja dat lea eanemustá 181,07 e/mb.

Dikšunlasi mearrái váikkuhit
vánhemiid boadut.

Ruovttudikšundoarjja lea vearuvuloš
boaktu.

Du ruovttugielda sáhtttá máksit
ruovttudikšundoarjagii gielдалasi. Jeara
lassidieđuid ruovttugielddastat dahje
Áel:as.

Priváhta dikšundoarjja

Priváhta dikšundoarjaga sáhtttá fidnet,
juos máná dikšu bálkáhuvvon dikšu
dahje priváhta beavedikšobaiki.
Máná galgá leat vuollái skuvlaahkásaš.
Doarjaga ii sahte oazžut, juos máná lea
gieldda beaivedivššus.

Priváhta dikšuma doarjagii gullá
dikšunruhta, dikšunlassi sihke vejolaš
gielddalassi ruovttugielddat mielde.

Dikšunruhta sáhtttá leat juogo
172,25 e/mb dahje 63,38 e/mb máná
beavedikšunvuoigtavuoda viidodaga
mielde.

Stuorat dikšunruhta máksojuvvo
ovdamearkan, jus vánhemat barget dahje
studerejit ollesáigásaččat.

Unnit dikšunruđa Áel máksá, jus
vánhemat dahje nubbi sudnos lea
ruovttus oppa beaivvi.

Sivvan sáhtttá leat ovdamearkan nuppi
máná dikšun dahje bargguhisvuohta.

Unnit dikšunruhta máksojuvvo maiddá
ovdaoahpahasahkásaš mánáin.

Dikšunruđa lassin sáhtát oažžut dikšunlasi eanemustá 144,85 e/mb. Dikšunlasi mearri lea gitta boađuin. Jus oaččot unnit dikšunruđa, maiddáí dikšunlasis máksojuvvo bealli.

Áel máksá doarjaga bálkáhuvvon dikšui dahje beaivedikšunbáikái. Priváhta doarjja lea vearuvuloš boahtu.

Rehkenaste Ruovttudikšundoarjaga ja priváhta doarjaga meari rehkenastibálvalusas: www.kela.fi/laskurit

Njuovžilis dikšunruhta

Sáhtát bargat 30 diimmu vahkus dahje vehásut ja dikšut loahppa áiggi mánát. Dalle oaččot unnit bálkká, muhto oaččut Áel:as njuovžilis dikšunruđa.

Áel máksá njuovžilis dikšunruđa vuollái 3-jahkásaš mánás.

Goabbáge vánhen sáhtta oažžut njuovžilis dikšunruđa. Soai galgaba goittotge leat eret barggus ja dikšut máná eará áiggiin dahje sierra beivviin.

Njuovžilis dikšunruhta máksojuvvo bargoáiggi mielde- Dikšunruhta sáhtta leat juogo 241,19 €/mb dahje 160,80 €/mb lea gitta das, man ollu gaskamearálaččat barggat vahkus. Sihkkarastte bargoáiggi guoski rájáid Áel siiddus:

kela.fi/joustava-hoitoraha-maara-ja-maksaminen.

Áel máksá njuovžilis dikšunruđa hávil dušše ovtta mánás.

Njuovžilis dikšunruhta lea vearuvuloš boahtu

Oassedikšunruhta

Sáhtát oažžut oassedikšunruđa, go leat barggus eanemustá 30 diimmu vahkus máná dikšuma geažil.

Áel máksá oassedikšunruđa mánás, gii lea skuvlla 1. Ja 2. luohkás.

Oassedikšunruhta lea 96,89 e/mb ja dat lea vearuvuloš boahtu.

Juos mánná buohccá

Juos du mánná buohccá, de sáhtát doalvut su ovdamearkka dihte dearvvasvuodaguovddáži dahje priváhta doaktárii.

Áel máksá oasi priváhta doaktára mávssuin. Dasa lassin Áel máksá oasi dálkasiid hattis.

Dearvvasvuodaguovddáža divššuid Áel ii buhtte.

Gaskaboddasaš dikšunluopmu, go vuollái 10-jahkásaš buohccá

Go vuollái 10-jahkásaš mánná buohccá fáhkka, de sáhtát báhcet eret bargus dikšut su.

Dat gohčoduvvo gaskaboddasaš dikšunluopmun.

Sáhtát dikšut mana eanemustá 4 beaivvi. Bargoaddi ii dárbbáš máksit bálkká gaskaboddasaš dikšunluomu áigge.

Lossadit buohcci ja lámes máná dikšun

Áel addá doarjaga maiddá lossadit buohcci dahje lámes mana dikšumii.

Áel doarjagat ja bálvalusat leat:

- sierradikšunruhta vánhemii, guhte dikšu vuollái 16-jahkásaš máná
- vuollái 16-jahksasačča lápmásiiddoarjja
- Áel medisiinnalaš veajuiduhttin.

Ealihandoarjja

Juos vánhemat earránit, de mánát báhcet dávjá nuppi vánhemii. Nubbi máksá mánás ealihanveahki. Son gohčoduvvo ealihangeatnegassan.

Muhtimin ealihangeatnegas ii mávsse ealihanveahki dahje ealihangeatnegas váhnen ii oppa leatge. Dalle Áel sáhtta máksit ealihandoarjaga váhnemii, gii dikšu máná.

Áel máksá ealihandoarjaga, juos

- ealihangeatnegas váhnen ii leat máksán ealihanveahki
- ealihanveahkki lea smávit go ealihandoarjja ealihangeatnegasa ruhtadili geažil
- máná adoptere dušše okta váhnen
- máná áhččivuohta ii leat nannejuvvon
- máná áhčči lea nannejuvvon, muhto ealihanveahki ii leat sáhttán nannet seammás.

Ealihandoarjja lea 155,50 e/mb juohke mánás sierra. Ealihandoarjja lea vearuhis boahtu.

Diedut ealihangeatnegasaide

Juos Áel máksá ealihandoarjaga, de dat bearrá ealihangeatnegasas mávssekeahttá báhcán ealihandoarjagiid. Dat gohčoduvvojit ealihandoarjjavealgin.

Juos it nagot máksit ealihandoarjjavealggi Áel:ii iežat ruhtadili geažil, de sáhtát ohcat máksinfriddjavuođa Áel:as.

Áigái bohtindoarjja lea manimuš saji doarjja.

Sáhtát ohcat Áel:s

vuodđoáigái bohtindoarjaga, jus visot du boadut ja várit ja earát dutnje miedihuvvon sosiáladoarjagat eai reahkká vealtameahtun árgabeaivvi goluide, dego borramuššii ja ássamii.

www.kela.fi/toimeentulotuki

Ohcan ja máksin

Sáhtát ohcat buot Áel mánnábearraša ovdduid interneahras čujuhusas

 www.kela.fi/asiointi

Sáhtát ohcat ovdduid maiddái ohcanskoviin, maid oaččut Áel interneahrttasiidduin čujuhusas

 www.kela.fi/lomakkeet

Oaččut ohcanskoviid maiddái Áel doaimmahagain.

Sáhtát postet ohcamuša ja mildosiid Áel:ii Geahča fiermesiidduin www.kela.fi/postiosoitteet, guđe čujuhussii reivve galgá sáddet. Sáhtát jearrat čujuhusa maiddái Áel bálvalannumis.

 Jeara lasi bálvalannumis
020 692 206

- Dárkkis ohcanáiggiid.
- Dárkkis ohcamušas, mat čuvvosat das galget leat mielde.

Jeara ráđi fierpmis Áel-Gádjás

 www.kela.fi/kysykelasta
www.facebook.com/kela-kerttu

Mánnábearrašiid hoahppoofelaččas bearašovddut ja ohcanrávvagat čoahkis áigeortnegis:

 www.kela.fi/lapsiperheet-pikaopas

Doarjagiid máksin

Go Áel lea gieđahallan du ohcamuša, de oaččut ruoktot mearrádusa doarjagis. Mearrádussii lea merkejuvnon doarjaga sturrodat ja vuoduštusat. Oaččut mearrádusa maiddái, juos Áel biehttala addimis ovddu.

Áel máksá etniid-, áhčiid- ja vanhemiidruđaid vanhema kontui. Máksu boahdá maññilgihtii dábálaččat njealji vahku gaskkaid.

Mánáidruhta boahdá eatni, áhči dahje eará fuolaheaddji kontui juohke mánotbaji 26. beaivve. Juos bänkku leat dalle gitta dahje máksinbeaivi lea basiid maññá, mánáidruhta boahdá kontui juo árat.

 Oa ut lassidie uid maiddái Áel doaimmahagain

Doarjja ássamii

Áel ássama doarjagat leat earret eará

- dábálaš ássandoarjja
- ealáhatoažžu ássanlassi
- soaldáhiiddoarjaga ássandoarjja.

Loga lasi stuđeanttaid ássama doarjagiin

 www.kela.fi/opiskelijat

Dan gihppagis muitaluvo dábálaš ássandoarjaga birra.

Gii sáhtta oažžut dábálaš ássandoarjaga?

Áel máksá dábálaš ássandoarjaga goluide, mat šaddet ássamis.

Áel máksá dábálaš ássandoarjaga goluide, mat šaddet ássamis.

Doarjaga sáhtta máksit ovttá olbmui dahje borramušgázzái.

Borramušgázzái oaivvilda olbmuid, geat ássat seamma visttis bissovaččat.

Dábálaččat borramušgázzái lea náittosbárra, rabaslihttobárra dahje bearaš.

Maiddái okta olmmoš sáhtta leat borramušgázzái.

Dábálaš ássandoarjaga sáhtta oažžut láigovistái, oasseoamastanvistái, ássanvuogatvuodavistái dahje oamastanvistái nappo bearašvissui dahje oasusvistái.

- **Laigovisti:** Sáhtta oažžut ássandoarjaga láigui ja maiddái čáhce- ja liggengoluide, juos dat máksojuvvojit sierra.
- **Bearašviessu:** ássangollun válđojuvvojit vuhtii giddodaga dikšungolut ja maiddái oassi visteloanid reanttuin.
- **Oasusvisti:** ássangolut leat vástta, sierra máksojuvvon čáhce- ja liggengolut ja maiddái oassi visteloanid reanttuin.
- **Ássanvuogatvuodavisti:** ássangolut leat buhtadus geavaheami ovddas, sierra mákson čáhce- ja liggermávssut sihke oassi ássamii gullevaš loanid reanttuin.
- **Oasseoamastanvisti:** ássangolut leat láigu ja sierra mákson čáhce- ja liggermávssut.

Ássangolut

Čáhcemáksu dohkkehuvo ássangollun, jos mávssat dan sierra láiggu dahje buhtadusa lassin. Čáhcemáksun dohkkehuvo 18 euro guđege olbmos mánotbajis.

Liggengolut dohkkehuvvojit ássangollun, jos mávssat daid sierra láiggu dahje vástaga lassin. Liggengollun dohkkehuvvo 41 euro mánotbajis, juos borramušgáccis lea okta olmmoš. Jos borramušgázzái gullet mánja olbmo, liggengoluide lasihuvvo 14 euro juohkehaš lassiolbmo guovdu.

Juos ásat bearašdálus, ássangollun dohkkehuvvo čázis, liggemis ja eará bearašdálu goluin šaddan golut dahjege diškungolut. Dohkkehuvvon dikšungoluid sturrodat lea meroštallojuvvon lágas.

Juos dus lea visteloatna, ássangollun dohkkehuvvo 73% dahjege measta golbma njealjátoassi loanaid reanttuin.

Ollugo sáhtát oažžut dábálaš ássandoarjaga?

Ássandoarjja sáhttá leat eanemustá 80 % dahjege njeallje viđatoasi ássangoluin. Nuba mávssatge iežat ássangoluin álot unnimustá 20 % dahjege ovttá viđatoasi ieš.

Ássandoarjja ii goittotge máksojuvvo buot ássangoluin, dušše lágas meroštallojuvvon dohkkehuvvon ássangoluid mielde.

Dohkkehuvvon ássangoluide leat ásahuvvon eanemusmearit dahjege eanemusássangolut.

Jos dohkkehuvvon ássangolut mannet badjel eanemusássangoluid, rehkenasto doarjaga mearri eanemusássangoluid mielde.

Eanemusássangoluide váikkuhit visttis ássi ollesolbmuid ja mánáid lohkomearri sihke vistti sajádatgieldda.

Jeara lasi bálvalannummiris
020 692 201

Áel fierbmesiidduin
www.kela.fi/asumistuki

Vistti sajádat

Gielddat leat juhkkujuvvon njealji gielaluohkkái ássama divrrasvuoda mielde.

Vuosttas gielaluohkkái gullá Helsset. Doppe ássan lea divraseamos, nuba doppe oažžu stuorat ássandoarjaga.

Nuppi gielaluohkkái gullet Esbo, Vanda ja Kauniainen.

Goalmmát gieldaluohkkái Hyvinkää, Hämeenlinna, Joensuu, Jyväskylä, Järvenpää, Kajaani, Kerava, Kirkkonummi, Kouvola, Kuopio, Lahti, Lappeenranta, Lohja, Mikkeli, Nokia, Nurmijärvi, Oulu, Pori, Porvoo, Raisio, Riihimäki, Roavvenjárga, Seinäjoki, Sipoo, Siuntio, Tampere, Turku, Tuusula, Vaasa ja Vihti.

Njealját gieldaluohkkái gullet buot eará gielddat.

Iežas joavkun leat Álánda gielddat.

Ovdamearka 1

Máijja ássa láigovisttis Helssegis.

Son máksá láiggu 800 e/mb.

Ovttahacka borramušgáccis eanemusássangollun sáhtta Helssegis dohkkehit 508 e/mb.

Ássandoarjja rehkenasto eanemusássangoluid mielde, ii ge Máhte máksin láiggu dahjege 800 euro vuođul.

Ovdamearka 2

Elle ássa Giemas vuolleláigolažžan. Son máksá láiggu 291 e/mb.

Ovttahacka borramušgáccis eanemusássangollun sáhtta Giemas dohkkehit 344 e/mb.

Ássandoarjja rehkenasto Elle máksin láiggu dahjege 291 euro vuođul, daningo láiggu mearri ii mana badjel eanemusássangoluid.

Vuodđoiežasvástooassi

Ovdal go loahpalaš ássandoarjja lea dieđus, de ássangoluin geahpeduvvon vuodđoiežasvástooassi.

Vuodđoiežasvástu mearrái váikkuhit borramušgáccis

- bruttoboađut mánotbajis
- ollesolbmuid ja mánáid lohkomearri.

Mađi stuorat boađut leat, dađi stuorat lea iežasvástooassi.

Jos boađut leat hui smávvát, vuodđoiežasvástu ii šatta ollege.

Bruttoboađutt leat boađut, main eai leat vearut geahpeduvvon.

Boađut

Ássandoarjaga mearrái váikkuhit:

- dienasboađut, ovdamearkan bálkábaohtu, mas lea dahkkon vejolaš dienasboahatgeahpádus
- oaiveopmodatboađut, ovdamearkan láigoboađut ja seasttuid reanttut
- mánggat sosiálaovddut, ovdamearkan bargomárkandoarjja ja buohcanbeaiveruhta.

Ássandoarjaga mearrái eai váikkut:

- dihto sosiálaovddut, ovdamearkan áigáiboahtindoarjja, oahpporuhta, mánáidruhta dahje oapmahašdikšundoarjja
- borramušgácci agivuloš máná boađut
- deivvolaš boađut, dego árbi dahje skeaŋka.

Dienasboahatgeahpádus

Dienasboahatgeahpádus dárkkuha, ahte juohkehaš borramušgázzái gullelaš olbmo oktiirehkenaston dienasboađuin geahpeduvvo 300 euro mánotbajis. Dát submi ii váldo vuhtii, go Áel:as rehkenastet ássandoarjagii váikkuhan boađut.

Dienasboahatgeahpádus sáhtá dahkkot bálkábodađuin, ealáhusdoaimma boađuin ja eanadoalu boađuin.

Galggat almmuhit buot boađuidat Áel:ii. Muite almmuhit maiddá, juos du boađut sturrot dahje unnot.

Oaččut lassidieđu boađuid váikkuhusas ássandoarjaga mearrái Áel fierbmiesiidduin.

Ássandoarjaga rehkenastin

Ássandoarjja rehkenastojuvvo čuovvovaš vuogi mielde: Ássangoluin geahpeduvvo vuos vuodđoiežasvástoosi.

Ássandoarjja lea 80 % báhcan supmis.

Ovdamearka

Jovna ássá okto Turkus láigovisttis.
Visti láigu lea 700 E/mb.
Jovna bruttoboađut leat 696 E/mb.

Árvvoštallan:

- Boađuid uhccivuoda geažil vuodđoiežasvástu ii leat.
- Eanemusássangolut Turkus oktoássái leat 390 e/mb.
- Ássandoarjja rehkenasto eanemusássangoluid mielde iige Jovna máksán láiggu dahjege 700 euro vuodul.
- Jovna ássandoarjja lea 80 % eanemusássangoluin dahjege $390 \times 0,80 = 312$ e/mb.
- Jovna máksá ieš ássamis $700 - 312 = 388$ e/mb

Geahččal Áel rehkenastinbálvalusa

Áel neahttasiidduin lea rehkenasti, mainna sáhtát árvvoštallat, man ollu sáhtát ássandoarjaga oažžut.

www.kela.fi/laskuri

Ohcan ja máksin

Sáhtát ohcat almmolaš ássandoarjaga neahas čujuhit

www.kela.fi/asiointi

Sáhtát ohcat ovdduid maiddái ohcanskoviiguin, maid gávnnat Áel neahttasiidduin čujuhusa www.kela.fi/lomakkeet

Oa ot ohcanskoviid maiddái Áel doaimmahagain.

Sáhtát postet ohcamuša ja mildosiid Áel:ii.

Geahča neahttasiidduin

www.kela.fi/postiosoitteet

guđe čujuhussii reivve galgá sáddet.

Sáhtát jerrat čujuhusa maiddái Áel bálvalannummiris.

- Dárkkis ohcanáiggiid boahtorájaid.
- Dárkkis ohcamušas, makkár mildosat das galget leat.

Jeara lasi bálvalannummiris
020 692 201

Ássandoarjaga máksin

Go Áel lea gieđahallan ohcamušat, oaččot ruoktot doarjaga guoskevaš mearrádusa. Mearrádusas muitaluvo doarjaga sturrodas ja ákkastallamat. Oaččot mearrádusa maiddái, jus dat lea biehttaleaddji.

Áel máksá dábálaš ássandoarjaga du kontui mánu vuosttas bänkobeavvi.

Ássandoarjaga sáhtá máksojuvvot maiddái njuolga láigoaddái.

Áel dárkkista ássandoarjaga jagi gaskka. Ássandoarjaga sáhtá dárkkistit ovdal dange, juos du eallindilli lea nuppástuvvan, ovdamearkka dihte du boađut leat sturron dahje unnon.

Áigái boahhtindoarjaga lea manimuš saji doarjaga.

Dus sáhtá leat vejolašvuhta oažžut

Áel:as vuoddoáigái boahhtindoarjaga, jus buot du sisaboađut ja ruhtavárit ja eará dutnje miedihuvvon sosiáladoarjagat eai reahkká vealtameahtun árgabeaivvi goluide, dego borramuššii ja ássamii.

www.kela.fi/toimeentulotuki

Áel bálvala

Neahtas

Áel fierbmessiiduin oaččut dieđu ja sáhtát dikšut áššiidat. Sáhtát rehkenastit doarjagiid meriid rehkenastinbálvalusas. Áel fierbmessiidut leat čujuhusas www.kela.fi

Jeara Áel:as ráđi neahtas www.kela.fi/kysykelasta

Áel áššiiddikšunbálvalusas lea dorvvolaš dikšut áššiid neahtas.

Áel áššiiddikšunbálvalusat leat čujuhusas www.kela.fi/asiointi

Áššiiddikšunbálvalussii čálihat sisa iežat neahttabánjkodovddaladagaiguin dahje giehtatelefuvnna mobiilannehusain.

Áel áššiiddikšunbálvalusas sáhtát

- ohcat Áel ovdduid
- sáddet mildosiid
- geahččat ohcamušat gieđahallandili
- almmuhit nuppástusain
- heaittihit doarjaga.

Áel bárgit leat jávohisgeatnegasat. Sii eai oaččo hállat áššehásiideaset áššiin olggobeale olbmuide.

Telefovnnain

- Mánnábearrašiid doarjagat
020 692 206
- Ássama doarjagat
020 692 201

Doaimmahagas dahje oktasašbálvalanbáikkis

- Áel doaimmahagat bálvalit buot Áel ovdduide gullevaž áššiin.

Lagamus Áel doaimmahaga dahje oktasašbálvalanbáikki čujuhusdieđut www.kela.fi/yhteystiedot

Áigevárremiin

Sáhtát várret áiggi Áel doaimmahagas Várre áiggi, jus du eallimis lea dáhpáhuvvan stuorra nuppástus dahje du ášši lea mánggamohkat.

Várre áiggi čujuhusas www.kela.fi/ajanvaraus dahje ringe Áel bálvalannummirii

Jus dárbbášat dulkonveahki, váldde oktavuoda Áel:ii dahje geahča lassediid čujuhusas

 www.kela.fi/tulkkaus

Almmut nuppástusain

Jos oaččut juoga Áel doarjaga, muitte almmuhit johtilit Áel:ii, jus du eallindilis dáhpáhuvvet nuppástusat. Dakkárat sáhttet leat ássamis, boađuin, mánáid mearis dahje bárragottis dáhpáhuvvat nuppástusat

Ruovttoluottabearran

Jus Áel máksá ovddu liiggás boasttu dieđuid vuodul, dan gártá bearrat dus ruovttoluotta.

 www.kela.fi/takaisinperinta

dahje ringe Bearranguovddáži
020 634 4940 (vu–be dmu 9–16).

Nuppástusohcan

Sáhtát ohat nuppástusa Áel mearrádussii. Oaččot mearrádusa mielde rávvagiid nuppástusa ohcamii. Jus dus leat jearaldagat, váldde vuos oktavuoda Áel:ii:

 mánnábearrašiid doarjagat
020 692 206

 Ássama doarjagat
020 692 201

Sosiáladorvvu
nuppástusohcanlávdegoddi
telefon 0295 163 800
www.somla.fi

Jus dus boahotá jearramuš doarjagis dahje du ožžon mearrádusas, váldde oktavuoda!

Vu–be dmu 8–17. Dárkkis spiehkaseaddji rabasaiggiid: www.kela.fi/palvelunumerot

Vearjogeatnegasa doarjagat _____ 020 692 200

Ássama doarjagat _____ 020 692 201

Ealáhatáššit _____ 020 692 202

Áel-koarta ja

EU-buohccedikšunkoarta _____ 020 692 203

Veajuiduhttin _____ 020 692 205

Mánnábearrašiid doarjagat _____ 020 692 206

Sisa- ja eretfárren _____ 020 634 0200

Oapmahačča jámedettiin _____ 020 692 208

Studeantta doarjagat _____ 020 692 209

Buohcan _____ 020 692 204

Áigái-boahntindorjja _____ 020 692 207

Bargguhisvuodaáigge doarjagat _____ 020 692 210

Lápmásiid-dorjagat _____ 020 692 211

Áel brošyrat

Ruoktu ja bearaš

Mánnábearraša ovddut ja ássama doarjagat

Dearvvašvuohta ja veajuiduhttin

Buohcuvuhtii gullevaš buhtadusat ja beaiveruđat, veajuiduhttin ja lápmásiiddoarjagat

Stuđeren

Stuđeantta doarjagat ja vearjogeatnegasa doarjagat

Bargguhisvuohta

Bargguhisvuodaáigge doarjagat

Ealáhahkii

Ealáhatdorvu, ássama doarjja ja dikšundoarjja

Fárren Supmii dahje Suomas olgoriikii

Mo beasat Suoma sosiáladorvui, ja mii dáhpáhuvvá, go fárret olgoriikii?

Vuodđoáigái boahtindoarjja

Maŋimuš dili ekonomalašd doarjja

Brošyraid oažžu Áel doaimmahagain dahje oktasašbálvalanbáikkiin.

Brošyrat eará gielaiguin neahtas www.kela.fi/muutkielet